

Poština plačana
v gotovini

Naročnina za
celo leto 12 Din.
Posamezna številka
1.50 Din, za ino-
zemstvo 2 Din.
Naroča se pri u-
pravi v Ljubljani,
poštni predal 290

ŽENSKI LIST

NEODVIŠEN ČASOPIS

Izhaja začetkom
vsakega meseca

Štev. 7

V Mariboru, 1. julija 1934

Leto XI

Po V. rednem kongresu Zveze delavskih žen in deklet

Kakor je bilo najavljeno v junijski številki »Ženskega lista« se je vršil 3. junija peti redni kongres »Zveze delavskih žen in deklet.«

Kongres je otvorila predsednica Zveze delavskih žen in deklet sodr. Brezar. V imenu Strokovne komisije in delavske kulturne zveze »Svobode« je pozdravil kongres s. I. Vuk, ki je povdaril potrebo prebujenja delavske žene k razredni samozavesti in njenega sodelovanja z moškimi razrednimi bojevniki za boljšo bodočnost proletarijata.

Po čitanju zapisnika zadnjega kongresa in debati o njem je s. Brezar podala poročilo o ustanovitvi Zveze in njenem desetletnem delovanju. (To poročilo priobčujemo o tem tudi v listu.)

Po tajniškem in blagajniškem poročilu se je razvila debata ter je kongres sprejel resolucije, ki so bile odposlane na pristojna mesta in katere tudi v tem listu priobčujemo.

Na protest teh članic centralnega odbora proti njihovi izključitvi, ki je bila izvršena, je predlagala s. predsednica, da se preide k tozadevnem sklepu, ker je bila zadeva že na širši seji izčrpno debatirana.

S. H. iz Jesenic je predlagala, da se spor reši sporazumno, da ne bo zmagovalk, ne poraženih. Predsednica je v imenu ostalega odbora izjavila, da se strinja s predlogom s. Zugwitzewe ter ugotovila, da je za-

deva s tem likvidirana. Ker ni bila nobena članica nadzorstva navzoča, je s. Zugwitzeva predlagala, da se da odbor absolutorij, čemur so delegatke pritrdile.

S. L. Kos prečita nato v imenu opozicije v »Zvezi« kritiko o delovni organizaciji. Predsednica poda k temu pojasnilu in zavrača neutemeljene napade ter poda tudi svoj program za nadaljno delovanje Zveze delavskih žen in deklet.

S. S. Zbašnik prečita še resolucijo, oziroma svoj program nadaljnjega delovanja, nakar je bila sestavljena volilna komisija, ki je soglasno predlagala sledeči odbor:

Predsednica Brezar Štefanija, Ljubljana, Čopova ulica 1-4; podpredsednica Stanko Ana, Ljubljana, Čopova ulica 3-3; tajnica Selan Marija, Ljubljana, Glinška ulica 9-1; namestnica Zbašnik Štefanija, Ljubljana VII, Žibertova ulica 27; blagajničarka Rudolf Štefi, Ljubljana, Sv. Petra ulica 67; namestnica Moretti Ivanka, Ljubljana, Gastrinova ulica 50. Nadzorstvo: Prof. Milena Premru, Glince, cesta 11-4, Vič pri Ljubljani; Amalija Zamperlo, Moste pri Ljubljani, Ob zeleni jami 11. Odbor: Rakovec Marica, Ljubljana, Vošnjakova ulica 20, Jager Julka, Ljubljana, Čopova ulica 1. Namestnica: Kos Leopoldina, učit., Tacen pod Šmarno goro, Št. Vid nad Ljubljano.

Poročilo o desetletnem delovanju „Zveze delavskih žen in deklet za Slovenijo“

Načela, zakone in predsodke, ki še danes vladajo našo družbo, so ustvarili moški. Mnogi teh načel in predsodkov so že po več sto in tisoč let stari. Zato ni čudno, da je v današnji družbi, ko odloča načelo pravdelnosti, ki je gospodarsko najšibkejša tudi najbednejša žrtev teh načel in predsodkov.

Toda industrializacija gospodarstva je iztrgala tudi žensko iz rodbinskega naročja ter jo dovedla do spoznanja svojega bednega položaja. Po vsem svetu so že pred

več desetletji začele dvigati svoj glas tudi žene v protest zaradi svoje brezpravnosti in podrejenosti napram moškim ter s tem tudi proti stališču v družbi sploh.

V to svrhu se je ustanovilo že nešteto društev in organizacij. Že Avgust Bebel, eden prvih socialistov v Nemčiji, katerega pozna vsaj po imenu skoraj vsaka delavska ženska, ki količkaj čita delavski tisk, je v letu 1894 izdal njigo »Die Frau und der Sozialismus«, v kateri obravnava položaj ženske iz pravadnih časov ter naše najnovejše

dobe ter je v tej knjigi svetu dokazoval upravičenost ženske do popolne enakopravnosti in enakopravnosti z moškimi. Vkljub temu, da je program socialno-demokratske internacionale vseboval že določila, ki priznavajo popolno enakopravnost in enakopravnost vsega delavstva, torej tudi žensk, so se še tedaj Beblu njegovi ožji sodruzi posmehovali zaradi njegovih toplih zagovorov in priznanj ženske veljave. Tudi delavske ženske v Ljubljani smo se maja meseca leta 1924, torej pred sedetimi leti, sestale k razgovoru o ustanovitvi samostojne ženske organizacije, ki naj bi obujala delavske ženske k razredni zavesti ter nas družila in vodila v smislu naukov Karla Marxa. Dasi smo že tedaj bile prežete z marksistično ideologijo in smo se zavedale, da spadamo delavske ženske v eno vrsto v razredno zavodni sodruzi, ki se zbirajo pod rdečim praporom marksističnega gibanja, smo ustanovile kljub temu samostojno žensko organizacijo, ker današnja ženska v splošnem, ki je vzgojena še vedno v konservativnem duhu, ne uvideva nujnost svoje dolžnosti delovati ramo ob rami z moškimi v vsem javnem življenju, marveč smatra tako delovanje ženske kot nekaj neženskega. Žal je pa tudi še prav mnogo mož, ki tako mislijo in govore in s tem ovirajo prebujene žene na mestu da bi ga sami v svojem in splošno delavskem interesu pospeševali.

Dočim se torej večina žen brani javnega udejstvovanja, se pa mnoge prav rade družijo v društvi s sebi enakimi ter tako skupno preko svojih zaupnic in funkcionark iznašajo svoja mnenja. Ker je bila tedaj, ko smo organizacijo ustanovile in so se marksiisti delili na desno in levo smer, ter desna na še nekaj grupic (Kristanovce, Kocmurjevce in Bernotovce) dokončna opredelitev naše organizacije nemogoča in nismo hotele slediti slabim vzgledom naših sodrugov, ki so s tem delavske vrste redčili, smo se izjavile za nevtralnost organizacije napram strujarstvu ter sklenile delovati spravljivo med sodruzi. Žal nam pa to v sled zakonov razvoja ni uspelo, kakor smo želele. Stopile pa smo vendar posamezne v vrste s sodruzi vedno, ko so ti izvajali kako večjo splošno akcijo ali manifestacijo. Tako smo delovale agitatorično ob volitvah v Delavsko zbornico, pri občinskih in državnozborskih volitvah in raznih drugih akcijah.

Že ob ustanovitvi Zveze delavskih žen in deklet smo se namenile, da razširimo to organizacijo na vse večje delavske okraje. Uspelo je našemu vztrajnemu delu, da imamo sedaj šest podružnic: Jesenice, Črna, Ptuj, Zagorje, Trbovlje, Maribor. Sodrugi v Mežici in na Javorniku so tudi že vložile pri oblasti pravila za ustanovitev podružnice in upamo, da bo v teh krajih v najkrajšem času, da se bo vršil ustanovni občni zbor. Razume se, da se zveza delavskih žen in deklet ne bo zadovoljila samo s tem delokrogom, marveč se bo trudila razširiti povsodi, kjer trpe delavske žene, med njimi razredno zavest.

V Ljubljani, kjer sodruzi iz podružnic sicer upravičeno pričakujejo večje lokalno

delovanje, tega žal ne moremo beležiti, ker je radi obsežnosti mesta delavstvo na široko raztreseno. Vedar smo pa pred leti tudi tu privedile ciklus zdravstvenih in vzgojnih predavanj.

Priznati moramo tudi žalostno dejstvo, da so tu žene, ki bi po svojem položaju morale in mogle stati v prvih vrstah pokreta, zelo ... Nekoliko resnice je pa tudi v tem, da ni vsak človek za vsako opravilo ter da preudobno življenje človeka posebiči, vendar bi se pa morala tudi vsaka žena zavedati, da je vsak človek dolžan odložiti se splošnosti za dobro, ki ga uživa in vsakemu človeku bi moralo biti tudi pod njegovo častjo, da bi brez truda živil, kar drugi z muko pridobe.

Toda tudi v Ljubljani smemo beležiti precejšen uspeh za ustanovitvijo strokovne organizacije hišnih uslužbenk, ki ima svojo centralo v Beogradu, ki je bila pred štirimi leti ustanovljena. Za hišne uslužbenke je zveza, dokler še niso imele lastne organizacije, prirejala tečaj nemščine, katere se dekleta v svrhu svoje umstvene izpopolnitve zelo rade uče. V njihovo razvedrilo je gojila zveza tudi zborovo petje, iz katerega je pevski zbor »Svobode« prevzel pevke v svoj mešani zbor in s tem pridobil tudi lepo število novih članic. Članice organizacije hišnih poslov so tudi že nastopile minulo zimo z dramatično veseligrno ob priliki »Silvestrovanja«, ki ga je organizacija priredila.

Po prizadevanju zveze se je tudi mnogo izboljšalo delovno razmerje v Javni kuhinji Delavske zbornice, ki je bilo preje tako, da gotovo ni bilo v čast socialni instituciji.

V Ljubljani smo se tudi trudile oživiti dečji, oziroma mladinski pokret, to je zainteresirati starše in delavstvo sploh na njihovo razredno dolžnost do delavskega naraščanja. Toda nam to žal doslej zaradi nerazumevanja prizadetih še ni moglo uspeti.

Omejiti smo se morale na prireditve »počitniških taborišč«, kar pa smo vsled pomanjkanja finančnih sredstev tudi morale opustiti. Vendar bo pa še v bodoče naloga zveze, da se tudi v tem delovanju trudi do končnega uspeha.

Razumite se, da ljubljanske članice, oziroma funkcionarke, ne bodo smele opu-

stiti nobeno priliko za ustanovitev samostojne ljubljanske podružnice.

Štiri mesece po svoji ustanovitvi je Zveza delavskih žen in deklet izdala že svoje lastno glasilo »Ženski list«, ki izhaja letos že enajsto leto. Skromen je ta list po obsegu, kakor je skromno življenje delavske žene, a je tudi veren tolmač in zagovornik njenih zahtev in protestov, njenih opazovanj in komentarjev današnjega časa, njen učitelj in oznanjevalec lepših in boljših dni. Skromen je naš »Ženski list«, toda vstrajen. A bil je že priča zatonu drugih obsežnejših glasnikov, priznanejših osebnosti in združenj. Zahvaliti se pa ima za svoj obstoj zvestobi delavskih žen do svoje organizacije.

Poleg splošnih bremen delavskega življenja, katerih najtežji del mora prenašati ravno žena, pa tare zlasti delavsko ženo še nešteto težav, katere krivičen družaben red nalaga samo ženski. V odporu proti tem krivicam se je naša organizacija družila od časa do časa tudi z ostalimi ženskimi društvi. Tako smo se pridružile leta 1925 Jugoslovanskemu ženskemu savezu v boju za dedno pravo ženske. Dalje leta 1926 Splošnemu ženskemu društvu ob razstavi na ljubljanskem velesajmu pod naslovom »Slovenska žena«. Naša udeležba je bila sicer skromna, toda pokazala je vendar, da slovenske delavke nečemo zaostajati v boju za javno priznanje, do katerega smo povsem upravičene. Leta 1933 je naša organizacija dala pobudo za večjo akcijo v prilogi ureditve porodov, današnjim socialnim razmeram primerno. Na naše povabilo so se nam v tej akciji pridružila ženska društva »Zveza akademsko izobraženih žen« in

»Ženski pokret«. Druga ženska društva, v katerih odloča konservativni element in njihovo dobro situirano članstvo s svojimi tendencami in predsodki, so se temu sodelovanju odrekala.

Sedaj se pripravlja tudi skupna akcija ženskih združenj v prilogi času primerne in pravične reforme zakonskega prava (braka). Deset let že obstoja Zveza delavskih žen in deklet. Z vsakovrstnimi težavami se je morala boriti, poleg nezavednosti in malomarnosti tistih, za katere je bila ustanovljena, je oviralo njeno uspešno delovanje tudi nerazumevanje nekaterih sodrugov, ki so deloma iz strujarskega nasprotja, deloma iz konservatizma, deloma pa tudi iz ozkosrčne bojazni, da bi morda ženske duševne zmognosti ne zatemnile njihovo veljavo, naši organizaciji odrekli sodružno priznanje in podporo v njenem delovanju.

Toda to nas ne sme plašiti in spravljati v malodušnost. Saj nam vsaki dan sproti dejstva potrjujejo, da ne more biti nobenega napredka v boljše brez sodelovanja ženske in tudi me spoznavamo, da je rešitev ženske iz današnje krivičnosti odvisna le od zmagе marksističnega proletarijata.

Težak je danes položaj marksizma. Temu primerno je težko tudi naše delovanje. Toda tudi to nas ne plaši. Vstrajati hočemo in korakati vedno naprej, zdaj po stezi — kdaj po cesti — a vedno v svesti — da je končno zmagala naša!

Sprejete sta bile tudi naslednji dve resoluciji:

Kongres

Zveze delavskih žen in deklet za Slovenijo v Ljubljani, ki se je vršil dne 3. junija 1934 nujno zahteva, da se s prihodnjim šolskim letom zopet otvorijo I. letniki ženskih učiteljskih po vsej državi, oziroma da se ustvari

za dijakinje možnost skupnega šolanja z dijaki.

1. Sklicujemo se na Ustavo, ki zagotavlja obema spoloma enakopravnost, ki naj velja predvsem glede možnosti izobraževanja.

2. Učiteljski poklic spada med

R. Karrer:

Kameno olje — petrolej

K zakladom, skritim v notranjosti zemlje, prištevamo poleg rud premoga, soli tudi kameno olje ali surovi petrolej-nafto. Je to črna smrdišča oljnata tekočina, ki se nahaja skrita globoko v zemlji v malih množinah na različnih krajih našega sveta; velika in važna nahajališča so v Zedinjenih državah, ameriških, v Mehiki, v Venezueli, v Rusiji, v Perziji, Iraku, Romuniji, Galiciji.

Na petrolejskih poljih izvrtajo globoke jame in črpajo olje s črpalkami. Vrtalne priprave in črpalke so pritrjene v posebnih lesenih stolpih — vrtalnih stolpih. Često pa brizga olje samo po več metrov visoko v zrak.

Kameno olje pride nato v čistilnice ali rafinerije. Tu ga segrevajo do 150°, izhajajoče pare ohladi v tekočino, ta tekočina je surovi benzin. Nato zvišajo temperaturo na 300°, postopajo enako in dobe petrolej za razsvetljavo, od 300—350° dobe plinsko olje za rogon Dieslovih motorjev. Kar dobe nad 350° rabijo za mazalna olja, kar pa v kotlu preostane je smola in jo rabijo za strešno lepenko, ali jo pa pokurijo.

Stari pisatelji nam poročajo, da je na raznih krajih izhajalo iz zemlje črno smrdišče olje, preplavljalo rodovitna polja in jih izpreminjalo v puščave. Neuki poljedelci so z obupom gledali črno olje, ki jim je na tako neusmiljen način uničevalo njih trud. Ob Kaspiškem morju je gorel »večni ogej«. Iz neznanega vzroka se je v davni dobi vžgalo podzemsko bogastvo petroleja. Ogenj je gorel leta in leta, stoletja. V ponižnem strahu so zrli nanj ljudje, ogenj, ki gori »večno« ni naraven, to je božanstvo. Sezidali so tempelje, naselili so se pobožni svečeniki, mogočni vladarji starega veka so se klanjali bogogorečemu petroleju. Minula so tisočletja, ugasnil je »večni ogenj« ob Kaspiškem morju, pomrli so svečeniki in razpadla so svetišča. Še vedno vre iz zemlje črno olje, a ne več prostovoljno; nepregledne so vrste vrtalnih stolpov, dolge železne cevi kažejo pot petroleju, tisoči črnih od dela upognejnih človeških teles se giblje med stolpi, tisoči proletarskih rok grabi zemlji črno dragoceno kri.

Sredi preteklega stoletja so v Ameriki prvič prišli do spoznanja, da bi se črna zemeljska tekočina dala uporabiti v najrazličnejše svrhe. Prva vrtanja zemlje so izvršili v Tituswili v Pensilvaniji. Glas o »tekočem zlatu« se je razširil po vsej Ameriki od vseh

strani sveta so vrel v Tituswile delavci, kopalci zlata, pustolovci, temni elementi. Vsak je poiskoval svojo srečo, vrtali so, črpali črno olje, prodali, zapili denar, ponovno poiskovali svojo srečo. Ni vsako vrtanje vodilo do petroleja, bogataš od včeraj je postal zopet berač, berač bogataš. Divje orgije so prepravljale še pred kratkim od celega sveta zapuščen kraj.

Petrolej so odvažali po reki in po železnici. L. 1870 se je pojavil na »zlati poljani« Rockefeller. Opazoval je divje življenje in prišel do spoznanja, da je vrtanje zelo nesigurno zaslužek, sigurnejši je čiščenje. Otvoril je rafinerijo (čistilnico) ter z 12 drugimi čistilnicami ustanovil Standart Oil Company. Kupovali so olje poceni od vrtalcev, ga čistili in prodajali naprej. Glavni del transporta se je vršil po železnicah, ki so bile last 3 železniških družb. Leta 1872 je Rockefeller predlagal železnicam naj dovolje Standart Oil znižano prevoznino, zato naj drugim rafinerijam zvišajo in od tega poviška izplačajo Standart Oil gotov znesek — rabat. Kaj je Rockefeller poslal skupno s predlogi voditeljem železniških družb ne vemo, znano je le, da so železnice Rockefellerjev predlog sprejele. Rockefeller je postal vladar prometa. Konkurenca malih rafinerij je bila uničena, rafinerija za rafinerijo je kapitulirala in se pridružila Standart Oil. Surovi

one poklice, za katere je ženska že po naravi najboljše usposobljena. Zato pomenja omejevanje v tem pogledu občutno škodo za ljudsko vzgojo.

3. Učiteljska šola naj se znova otvori tudi zato, ker je nadaljno šolanje in izobraževanje deklet eno najboljših sredstev za omejevanje brezposelnosti.

Ker so druge šole prav tako prepunjene kakor učiteljske, so vsa

tista dekleta, ki so se odločila za učiteljske brezposelna že s petnajstimi leti, če bodo ostali I. letniki še nadalje dekletom nedostopni.

4. Z zaposlitvijo deklet v šoli se mnoge obvaruje pred moralnim in intelektualnim propadom.

5. Obenem zahtevamo podaljšanje šoloobveznosti do 16. leta, ustanavljanje novih šol in razširjenje razredov.

Program

nadaljnega delovanja Zveze delavskih žen in deklet za Slovenijo.

Cilj delavskih žen bo dosežen, kadar bo delovno ljudstvo samo uživalo sadove svojega dela.

Do tega cilja nas pa vodi pot preko postopnih socialnih in kulturnih pridobitev, ki bo tem krajša, čim solidarnije in vztrajnejše se bomo za te pridobitve borili.

Zato je dolžnost delavskih žensk, da se ramo ob rami z marksističnim delavstvom bore za:

načrtno gospodarstvo v svrhu odprave brezposelnosti;

eksistenčni minimum in eksistenčni maksimum;

enako plačilo za enako delo;

za starostno in onemoglostno zavarovanje vsega delovnega ljudstva in sicer tudi onih žen, ki niso imele samostojnega zaslužka;

podaljšanje šoloobveznosti do dovršenega 16 leta in brezpogojno prepoved pridobitve zaposlitve mladostnikov izpod 16 letom;

reformo zakona (braka), da bo bračnim drugom olajšano sožitje oziroma nova združitev z drugo osebo v slučaju ločitve s prvo in za neodvis-

nost ločene žene od moževih alimentacij.

Razume se, da je dolžnost zveze delavskih žen in deklet, da sodeluje pri vseh akcijah, katere bodo podvzele sorodne marksistične organizacije.

Članstvu.

Na predlog s. Zbašnikove je bila sprejeta sledeča resolucija z opombo, da se ista razpošlje na vse podružnice in da jo članstvo predebatira ter dostavi svoje pripombe.

Resolucija.

Delegatke in članice Zveze delavskih žena in deklet udeležene na kongresu Zveze dne 3. junija 1934 sprejmemo sledečo resolucijo, ki naj se jo objavi v Ženskem listu in po okrožnici razpošlje na vse podružnice Zveze delavskih žena in deklet:

1. Vztrajamo v smislu pravil, da ostane Zveza nepolitična, razredno borbena proletarska ženska organizacija. Zato obsojamo vsak poizkus, spremembe organizacije v filijalo kake politične stranke, ker je interes proletariata edinole ta, da se bori v enotni fronti sklenjeni od spodaj neglede na politično pripadnost.

2. Ugotavljamo, da je organizacija doslej vršila le nekako izobraževalno delo, ki pa je bilo povsem nezadostno in nesistematično in se ni raztezalo na vse podružnice. Očitno pa je, da ni mogoč noben kulturni na-

predek proletariata brez boja za izboljšanje gospodarskega položaja.

3. Bodoče naloge naj bodo:

a) pritegnitev vseh delovnih žen: industrijskih delavk, kmetijskih žen in intelektualk;

b) sodelovanje Zveze delavskih žen in deklet pri vseh bojih proletariata za njegove gospodarske in razredno-politične zahteve in proti prevajevanju krize na ramena delovnega ljudstva;

c) da vzbudi zanimanje in sodelovanje žen za vse dnevne gospodarske boje delovnega ljudstva;

d) politična izobrazba v smislu razrednega boja;

e) dviganje samozavesti in aktivnosti žen z vajo v mišljenju, govoru, pisanju in organizatoričnem delu.

4. Zveza delavskih žena in deklet naj se predvsem bori z vsemi sredstvi za sledeče zahteve:

za odpravo § 171,

za enako delo enako plačilo,

za skrajšanje delovnega časa na 7 ur in razbremenitev ob nezmanjšanih mezdah,

za zaščito matere in otroka,

za prehrano in obleko šolskih otrok na račun države in kapitalistov,

za osemtedenski dopust pred in po porodu in za popolno preskrbo dojenčkov na račun države in kapitalistov,

proti redukcijam in zmanjševanju plač, za podporo brezposelnim, proti dražinji.

To so glavne točke zahtev, ki se tičejo vseh delovnih žena. Naloga centralnega odbora, podružničnih odborov in vsega članstva je, da z vztrajnim delom doseže te zahteve.

Vsaka podružnica ima k tem točkam gotovo še svoje posebne dopolnilne predloge, zato naj se na članskih sestankih resolucija predebatira in rezultat teh diskuzij vpošlje na centralo. Na ta način bo, po članstvu iznešenih zahtevah centralni odbor poučen o težnjah članstva in bo zastavilo vse svoje moči za dosego stavljenega cilja.

petrolej so kupovali od vrtačev po ceni, ki so jo poljubno znižali, kaj pa so hoteli vrtačci s petrolejem, morali so ga prodati. Rockefeller se je bližal k monopolnemu stališču. Standart Oil je mirno čistila olje, prodajala benzin, petrolej, mazalna olja po cenah, ki so daleč prekašala produkcijske stroške, in čemu ne, saj ni bilo konkurence. Zakoni? Kje je na svetu zakon, ki bi »pridnemu in razumnemu« človeku zabranjeval zbirati s svojim »delom« bogastvo?

Ogorčenje ljudstva proti Standart Oil je bilo ogromno. Očitni so ji najrazličnejše prestopke, nečastna dejanja, prepovedane akcije itd. Ko je bil leta 1901 izvoljen za predsednika Zedinjenih ameriških držav Roosevelt, je celo sodišče pričelo poslovati proti Rockefellerju ter dognalo 1400 raznih prestopkov. Klicali so ga na odgovor, a Rockefeller je izginil. Šele leta 1907 se je sam javil sodišču. Skrušeno je sedel pri obravnavi, zanimal vsako krivdo in bil sploh popolnoma neveden. Ko je bil obsojen na bajno vsoto 29 milijonov dolarjev je mirno izjavil: dolgo bo trajalo predno bo ta sodba izvršena, in ni se motil, še danes globa ni plačana. Pokazalo se je to kot vselej, da za bogate in vplivne osebe zakoni ne veljajo!

(Dalje prihodnjič.)

Sodrug Franc Jernejčič mrtev

Rano zjutraj 18. t. m. je delavstvo Ljubljane in okolice pretresla tužna vest, da mu je nemila smrt ugrabila zvestega in agilnega sobojevnika Franca Jernejčiča. Tolažba v tugi po njem nam je bila vest, da mu smrten boj ni bil težak.

Zadela ga je kap v dobrem razpoloženju dve uri nato je preminul.

Na mrtvaškem odru je ležal v vestibulu Delavske zbornice obdan od rdečih delavskih zastav in rdečih vencev, kamor mu je delavstvo prinašalo svoje poslovilne pozdrave.

Štirideset let se je sodrug Jernejčič bojeval za del. pravice. Nikdar ga ni strlo gorje, nikdar se ni prevzel v blagostanju, ostal je zvest sebi in svojim sotrpinom.

Ljubljansko delavstvo se mu je

oddolžilo za njegovo zvestobo in solidarnost z obilnim spremstvom na njegovi zadnji poti.

S. Jernejčiču ohranimo časten spomin!

Dopolnilo k pravilniku Bratovske skladnice

Na pobudo sodružic iz Trbovelj je bilo v centr. tajništvu Z. d. ž. i. d. sestavljeno dopolnilo k pravilniku Bratovskih skladnic, ki ga tu priobčujemo in katerega je s. Brezarjeva predložila delavskim delegatom na predkonferenci gl. skupščine »Bratovske skladnice«.

Ker ni bila na dnevnem redu skupščine sprememba pravil, je ta vloga odkazana posebnemu odseku za proučitev.

Želimo, da se to dopolnilo pravilnika v doglednem času izvrši ter spravi vse določbe o rentah, odpravninah in pokojninah v sklad s § 64 pravilnika Bratovskih skladnic, ki priznava neporočeni družici člana oz. neporočenemu drugu članice Bratovske skladnice enakopravnost z poročenimi.

Razume se, da ta paragraf zahteva upravičene razloge za sožitje v neporočenem razmerju.

Dasi so dandanes možne mnoge zlorabe v tem oziru, vendar to ne upravičuje zapostavljanja žene, ki se sicer ni mogla s svojim drugom zakonito poročiti, a je vendar z njim v dostojnem in poštenem življenju prenašala breme proletarskega življenja. Isto velja tudi za moškega. K temu vprašanju se bomo morale še povrniti v prilog vseh žen, ter se bo moralo to vprašanje urediti času in razmeram primerno potom reforme bračnega prava.

P. n.

Glavni skupščini Bratovske skladnice v Ljubljani.

Zveza delavskih žen in deklet v Ljubljani prosi Glavno skupščino Bratovskih skladnic v imenu svojih

članic iz rudarskih in plavžarskih revirjev, da ukrene vse potrebno v svrhu dopolnila Pravilnika, ki ureja odmero pokojnin in odpravnine sorodnikom — članov Bratovske skladnice.

Dopolnitev pravilnika je potrebna za izenačenje pravic zakonskih in nezakonskih življenjskih družic oziroma drugov, članov (članic) Bratovske skladnice.

§ 4. Naj se spopolni s sledečim besedilom: Za rodbinske člane se smatra tudi ženo oziroma moža, ki živi s članom v nezakonskem razmerju v skupnem gospodinjstvu.

§ 84. točka 1. naj se spopolni z besedilom: Do te rente je upravičena tudi žena oziroma mož, ki živi s članom (članico) v nezakonskem razmerju v skupnem gospodinjstvu najmanj 6 mesecev pred nezdgo.

§ 108. naj se dopolni s točko 3., ki naj se glasi: Do te pokojnine je upravičena tudi neporočena žena in taki mož, ki je živela (živel) z umrlim članom (članico) v skupnem gospodinjstvu v nezakonskem razmerju.

§ 113. točka 2. naj se doda besedilo: v tem slučaju si pridobi pravico do odpravnine neporočena žena oziroma taki mož, ki živi s članom v nezakonskem razmerju.

§ 115. točka 2. naj se spopolni, da se bo glasilo: do odpravnine je upravičena tudi nezakonska družica oziroma nezakonski drug v smislu, kakor ga določa § 63, odstavek 3, točka 2.

V nadi, da se tej naši upravičeni prošnji ugodí, beležimo

z odličnim spoštovanjem

Podpisi.

ko tozadevno postopanje, razven v slučajih, kjer je tozadevna socialna in gospodarska utemeljenost izven vsakega dvoma.« Ministra sta priporočala previdnost v postopanju glede teh slučajev, »ker je zadovoljiva rešitev tega vprašanja zelo težavna.« »Treuhand der Arbeit für Ostpreussen« (hitlerjevsko združenje za zaščito dela) je izdalo sledeče navodilo: »Vprašanje dvojnih zaslužkarjev in ženskega dela je treba zelo previdno obravnavati, da se prepreči, da ne bodo s prenašanjem postopanjem ravno gospodarsko najšibkejši najtežje prizadeti. Značilno je, da je običajno ravno najnižji dvojni zaslužkar, ki ne doseže s svojimi dohodki niti eksistenčnega minimuma najbolj izpostavljen zavisti svoje okolice. To ne odgovarja dostojanstvu nemškega delavstva. V interesu delovnega miru je, da se odpovedi v svrhu izmenjave ženskega osobja do nadaljnega opusti.«

Revija »Soziale Praxis«, ki se je desetletja borila za ženske pravice in za zaščito žen, je morala tudi potem, ko se je prilagodila fašističnemu režimu ter je pod tem uplivom zagovarjala izgon žensk iz pridobitnega dela, vendar priznati, da »bo šele tedaj mogoče izrinuti ženske iz poklicnega udejstvovanja, kadar bodo poročeni možje za svoje delo prejeli tolike plače, da bodo zadostovale za vzdrževanje žene in neprekrbljenih otrok.«

Neki Anton Kurt je tudi zapisal sledeče:

»Trebalo bo preiskati, ako se s prepovedjo ženskega dela ne omrtviči razveseljivo voljo k napredku in s tem zamori dragocen zaklad ljudskega občestva. Žena pospešuje na poseben način s svojim udejstvovanjem tudi možjevo poklicno delo in dobro uspevanje njenih otrok.«

»Soziale Praxis« dalje ugotavlja: »Nemška rodbinska politika predvideva tudi zaščito in povečanje rodbine. More li se temu služiti, ako so dohodki omejeni samo na delo očeta?«

Tako enostavno to vendar ne gre kakor si domišljajo oni, ki naganjajo ženo »v dom k ognjišču«. Nesteto priznanj dandanašnje gospodarstvo potrebuje, ravno tako žensko delo, kakor možko, bi se še lahko navedlo. Dragocena so ta priznanja, ker dokazujejo demagogijo in nezmožnost fašizma.

Priredila iz socialistične revije »Die Frau«

Š. B.

O redukcijah poklicno zaposlenih žen v Nemčiji

Ker se tudi pri nas pojavlja fašistična miselnost, da je treba za ozdravljenje brezposelnosti izgnati ženske, zlasti poročene, iz pridobitnega dela, je zanimivo, do kakšnega spoznanja o tem vprašanju so prišli tam, kjer so to »duhovito« metodo poskusili izvajati, t. j. v Hitlerjevi Nemčiji.

Tam so namreč pred enim letom izdali parole o škodljivosti dvojnih

zaslužkarjev in pri tem omenjali predvsem ženske, zlasti poročene.

A kakšni so bili učinki teh parol?

Že 9. septembra sta se minister za delo in minister za narodno gospodarstvo pritoževala, da posamezni obrati samovoljno postopajo v pogledu dvojnega zaslužkarstva. Napovedala sta tozadevno vladno naredbo. »Dotlej naj se pa odgodi vsa-

Sodružice, agitirajte za Zvezo delavskih žen in deklet!

Po svetu

Ničesar posebnega svetovna politika zadnjega časa ni prinesla. Nekoliko jasnejši so postali obrisi novih grupacij, Francija vse bolj teži za simpatijami Sovjetske Unije. Litvinov govor na razorožitveni konferenci v Ženevi, kjer Sovjetski komisar predlaga mesto razorožitvene konference, varnosti in miru med vsemi državami, je dosegel živahno podporo francoske diplomacije, in načelni pristanek štirinajstih držav, a oster odpor v Angliji, Poljski, Nemčiji, Italiji in Švici. Vprašanje vstopa Sovjetske Unije v Društvo narodov postaja bolj in bolj predmet diplomatskih borb.

Obupna praznота državnih blagajn narekuje danes, tako Angliji, kakor Nemčiji, Franciji, Poljski, Čehoslovaški, Romuniji, ...

Madžarski in Letonski sklep, da zapadlega roka vojnih dolgov Ameriki ne plačajo. Amerika, ki se kljub Rooseveltovim socialnim in gospodarskim reformam bori z velikimi težavami, seveda takih sklepov ne more kratkomalo sprejeti.

A za oboroževanje se stalno povečujejo proračuni, zahtevajo in dajejo novi krediti.

Tako je francoska vlada zahtevala kredit od 3 milijard za oborožitev.

Mussolini odkrito priznava primanjkljaj 5 milijard lir in prosi v Franciji posojila. Zato je v zadnjem času pokazal tudi presenetljivo miroljubnost in nekako solidarnost s francoskimi načrti.

Zlata podlaga nemške marke stalno pada zaradi nazadovanja izvoza manjkajo devize in danes stoji Nemčija pred gospodarsko-finančnim polomom. Nemški kapitalisti na debelo izvažajo svoj denar v tuje države. Plebiscit v Posaarju je končno določen za trinajstega januarja prihodnjega leta. Napetost med Francijo in Nemčijo je velika. Švičarske municijske tvornice, ki so pod nemškim vplivom tihotapijo orožje v Nemčijo.

Avstrijska klero-fašistična vlada nemških nacionalnih socialistov ne more ukrotiti. Vkljub najstrožjim ukrepom dan na dan pokajo bombe, se rušijo železniške proge in važna poslopja, padajo žrtve z obeh strani, trpi narodno gospodarstvo ogromno škodo. Dollfuss se s pomočjo policije in vojaštva ter tujega kapitala še drži.

Mussolini se je v Benetkah sestal s Hitlerjem. Sestanek je potekel seveda zelo »prijateljsko«, kaj se je pozitivnega sklenilo, se ne ve. A bombe v Avstriji pokajo dalje.

Poljska vlada je izvedla občinske volitve, pri katerih so vladne stranke sicer zmagale, a je dosegla tudi narodno demokratska opozicija velik uspeh. Iz vrst poljskih nacionalistov izhaja tudi atentator na notranjega ministra Pierackega. Pieracki je poškodbam podlegel. Najnovejše izjave zunanjega ministra Becka jasno kažejo poljsko protifrancoško usmerjenost. S spretno zunanjo politiko je Poljska svoj vpliv na Baltiku povečala.

Španija je nemirna. Pri stavki poljskih delavcev, ki so se jim ponekod pridružili tudi industrijski, je prišlo do ostrih nastopov s policijo. Nastal je tudi spor z avtonomno vlado Kalatonije.

Litva je doživela vojaški prevrat generala Voldemarasa. Vladi je uspelo poraz zadušiti. Naperjen je bil proti Poljski prijazni zunanji politiki.

Belgijska vlada je zaradi pasivnega državnega proračuna prišla v krizo, pa se je rekonstruirala.

Zunanji ministri Male antante so se zbrali na konferenci v Bukarešti.

Iz Rumunije prihajajo vesti o preuredbi vlade po francoskem vzorcu, to je koalicijske vlade. Inozemski upniki zahtevajo močno vlado. — Izdelava municije se je povečala s pomočjo angleškega kapitala.

Bolgarska diktatorska vlada prihaja vsak dan z novimi ukrepi in »presnavlja« narod.

Čehoslovaška je četrtič izvolila Masaryka za državnega predsednika.

Jugoslovanski zunanji minister Jevtić je službeno posetil Pariz, kjer je znova potrdil Franciji naklonjeno usmerjenost jugoslovanske vlade.

Turčija hoče utrditi Dardanele; Francija in Rusija sta za, Anglija in Italija proti temu.

Čehoslovaška in Romunija sta priznali Sovjetsko Unijo.

Ameriški prezident Roosevelt uvaja socialne reforme o zavarovanju itd. Amerika gradi vojna letala.

Japonska gradi nove železniške proge v zapadni Mandžuriji in utrjuje mesta. Zaradi velikih korupcijskih afer finančnega ministra je vlada padla. V zadnjem času je prišlo do spopadov med policijo in komunisti.

Iz združnic

Črna

Zveza delavskih žen in deklet je priredila dne 8. aprila žensko zborovanje ali ženski dan, na katerem je nam referiral sodrug V. Eržen iz Maribora, ki nam je prav očitno orisal potrebo in pomen naše organizacije. Tudi mnogi sodrugi so se udeležili našega zborovanja, a reči moram, da je žal veliko število članic izostalo.

Kaj vendar mislijo sodružice in sploh žene delavca, da se ne brigajo in ne menijo za prepotrebno organizacijo, da ne marajo slišati poduka, katerega smo najbolj potrebne, da bi si znale poiskati pot do boljšega cilja, boljši bodočnosti, do večjega kosa kruha. Druge sotrpinke, delavske žene in dekleta, ponovno vas vprašam, zakaj se sramujete organizacije? marksističnega programa? Ali vas je sram, da sta žene proletarca?, ko morajo moške garati in delati.

Torej, drage sotrpinke, premislite in ne odlašajte, pomagajte obdelovati polje, da bo boljše obrodilo, saj nas vendar tudi skušnje učijo. Vprašam vas, kakor tudi nezavedne može, kam smo se zatekli, kadar nam je začela voda v grlo teči, kje smo iskali pomoči, takrat smo pa našli skupno pot, takrat se navadno reče, ako bo mogoče, da bi strokovna organizacija mogla kaj napraviti, torej ali naj gremo v kakšen farovš, ali mogoče k kakšnim »nacijem«! Tam mi nimamo pričakovati pomoči, od tam je le program nam v pogubo, da moli in delaj od zore do mraka, lačen, raztrgan in bos, in bodi pokoren in tih, to so njih ideje za delavni narod. Je marksistična strokovna organizacija nam torej potrebna? Kdor je izkušen, zna presoditi!

Zatorej je tudi dolžnost naša, da stopimo v vrste svojih mož, da jim pomagamo, da bodo goste vrste, da si bomo lažje priborile v skupnosti na-

še postojanke, da bomo v skupnosti nadaljevali boj za naš boljši obstoj in za naše naravne pravice. Bojevati se hočemo solidarno z vsemi sotrpini, ki v brezposelnosti umirajo v gladi. Boriti se hočemo za naš naraščaj, da ne bodo tudi tega nekoč izkoriščevalci delavskih žuljev psovali z lenuhi in delamržeži. Hočemo ustvariti razmere, da bodo delavoljni prejemali svojemu delu primerne plače, ki jim bodo omogočale človeka vredno življenje.

Zahtevamo skrajšanje delovnega časa in protestiramo proti pripravam za nove vojne.

Delavske žene in dekleta! Organizirajmo se, da se učimo uveljavljati naše zahteve.

Zdravstvena vzgoja po deželi

V okom priti je boljše kakor zdraviti! (Nemški pregovor.)

Ena od prvih zahtev današnjega ljudsko-zdravstvenega dela je in mora biti zdravstveni pouk. Ljudstvu in najširšim slojem je treba dati najelementarnejše pojme o človeškem zdravju, o boleznih, ki so najbolj pogoste med narodom, o sestavu človeškega telesa in o zahtevah, ki jih mora izpolnjevati vsak človek, da ohrani to telo ne le zdravo nego tudi odporno. Saj marsikdo ne zna ceniti — vsaj dokler je zdrav — svojega zdravja in se igra z njim, kakor da bi imel kdo-vekoliko zdravil na razpolago ali kakor da bi si po izgubljenem prvem zdravju mogel nabaviti kolikor bi pač hotel novih zdravil. O lastnem telesu večina ljudstva in naroda nima niti pojma, prav tako ne o funkcijah in važnosti posameznih organov, še manj o profilaksi in preventivnih sredstvih, ki naj služijo za ohranitev zdravja. I zaradi tega ni čudno, da se še zelo pogosto pojavljajo v ljudski higijeni vplivi vsemožečnih vrah in da so vrata vsakojakim mazačem odprta še na široko in je polje njih udejstvovanja še vedno dovolj obsežno. In če naj bo pravilo vsega zdravstvenega udejstvovanja predvsem geslo preventivnega in profilaktičnega udejstvovanja, ki ga zgoščenege vsebuje nemški rek »Vorbeugen ist besser als heilen!« (V okom priti — varovati se — je boljše kakor zdraviti), potem je treba na polju zdravstvenega pouka in vzgoje storiti še mnogo in mnogo.

Res je, da je državna oblast, osredotočena v ministrstvu za narodno zdravje, storila že neizmerno mnogo, da se zdravstveno stanje v državi izboljša. In tudi na zdravstveno vzgojo ni polagala pri tem majhne pažnje. Higijenski zavodi, zdravstveni domovi vseh vrst, zdravstvene občine, zdravstveni referenti vseh branž in stopenj, poljudno zdravstveno časopisje, literatura in letaki, delo delavskih in nameščenskih bolniških blagajn, zdravstvena predavanja po šolah itd., številni zdravstveni filmi, oz. skioptična predavanja, vse to je rezultat teh teženj. Vendar v enem smo si edini: vse to še davno ni zadostno in treba bo še težkega dela, da bo ljudsko zdravstvo na dovolj visoki stopnji in da bo narod razumel ves veliki pomen ljudsko-zdravstvenega dela, ki se že vrši in v kolikor bi se še moralo vršiti.

Po mojem mišljenju pa ni zadnji činitelj, ki bi mogel pripomoči k temu cilju, delo naših prosvetnih, stanovskih in strokovnih

organizacij. S primernimi tečaji, predavanji s širjenjem potrebne in primerne literature bi ta nekakšna privatna iniciativnost lahko marsikaj pripomogla k popularizaciji ljudsko-zdravstvenega udejstvovanja. V tem člančiču sem hotel opozoriti na možnost tega dela, ki se pa pri nas žal vse premalo širi in ki žal vse premalo podpira udejstvovanje korporacij.

Lepo delo v tem pogledu je napravila v letošnji sezoni jeseniška podružnica Zveze delavskih žen in deklet za Slovenijo. Zveza delavskih žen in deklet je kakor že po imenu razvidno, organizacija delavskih žen in deklet, katere namen je delovati z vsemi mogočimi sredstvi za doseglo osamosvojitve delavske žene in dosego nje ravnopravnosti z možem. V drugi vrsti pa je nje naloga skrbeti za gospodarsko in socialno osvoboditev in osamosvojitve delavskega razreda. To svojo nalogo vrši tudi z ljudsko-vzgojnim delom. Znano je morda, da je centrala te Zveze v Ljubljani se v sezoni 1929-30 priredila cel ciklus predavanj zdravnice ge. dr. Finkove o zdravju s posebnim ozirom na žensko. Ta predavanja so se vršila v ljubljanski dvorani Delavske zbornice in so nad vse uspela. Jeseniška podružnica pa je imela predavanja v letošnji zimi in to od 8. novembra 1932 do 2. maja 1933 redno vsak torek. Samo Miklavžev torek in pustni torek so zaradi drugih prireditev izpustile. Ker pa se je dva torka vršilo po dvoje predavanj, je bilo to izenačeno in predavanj je bilo skupno 26. Med njimi je bilo 6 vzgojnih, 3 protialkoholna, 16 zdravstvenih in 1 biološko. Predavalo je 11 predavateljev, med njimi g. dr. M. Marčič (Jesenice) 11-krat, ga. Premrujeva in g. Puhar (oba iz Ljubljane) po 3-krat, ga. dr. Kristan-Lunačkova 2-krat in gg. dr. Dragaš, dr. Prodan, gđc. A. Vodetova, gđc. M. Kosova, dr. Zdenka Tomiško-va, dr. Bežič in dr. B. Škerlj pa po 1-krat. Obisk je bil stalno zelo povoljen in je predavanja obiskovalo 150 do 200 večinoma žensk. Videti je bilo, s kakšnim razumevanjem so navzoče sledile izvajanjem predavateljev. Predavanja so bila vseh mogočih tem, kakor n. pr. iz zdravstvene skupine; o tuberkulozi (dvoje); za odrasle in šolsko mladino), o raku, o alkoholizmu (dve predavanja za odrasle in eno za šolsko mladino), kako ostanem zdrav, o negi otroka, o ženskih spolnih boleznih, o higijeni žene, o prvi pomoči, o zdravljenju z injekcijami, o živčnih boleznih, o boleznih prebavil in drobovja, o higijeni na kmetih in na deželi, o potrebi nege zob, o splošnem zdravljenju, o boleznih pljuč in srca, o boleznih udov in dr. Iz biološke skupine: vpliv dednih obremenitev na potomstvo. Išč skupine vzgojnih predavanj: Nujna potreba izobrazbe delavske žene, otrok, v delavskih družinah, o ženi v današnji družbi, kaj hočejo in zahtevajo delavske žene. »Oh ta moda« itd. Mnogo predavanj je bilo spremljanih s skioptičnimi slikami in filmi, ki sta jih radevolje nudila na razpolago Državni higijenski zavod in Prosvetni odsek Delavske zbornice v Ljubljani.

Prepričan sem, da je bila serija predavanj v veliko korist poslušalkam, ki so bile večinoma iz vrst delavstva. Da so se začele zanimati za svoje zdravje je razvidno tudi iz številnih vprašanj, ki so jih z ozirom na lastno zdravje stavljale v posebno skrinjico ob predavanju g. dr. Marčiča, ki je potem pred vsakim predavanjem na ta odgovarjal in jih pojasnjeval.

Ta jeseniški vzgled, ki ga bo Zveza delavskih žena prihodnje leto spet nadaljevala, nam nudi dokaz, da je možno prav uspešno sodelovanje in pomoč prosvetnih društev pri širjenju narodnega zdravja. Naj

bi tako delo posnemala tudi druga društva zlasti v industrijskih in kmetijskih okoliših in s tem utrjevala narodno zdravje. Sicer je jasno, da bo treba poleg tega vsega izboljšati tudi socialni položaj našega naroda, ki v današnjih časih ni ravno zavidevanja vreden, vendar iz čiste zdravstveno-vzgojne strani se da napraviti in storiti mnogo. Pri tem pa je treba imeti vedno pred očmi rek: »Varovati se in v okom priti je boljše kakor zdraviti!«

C. K. (»Zdravje«.)

Milijonski zasluži

V bližini Zaječara se nahaja bakren rudnik Bor, last neke francoske družbe. Ta rudnik je najbolj dobičkonosen na vsem svetu. Medtem, ko lani izkazujejo veliki ameriški bakreni rudniki izgubo, je v Boru znašal čisti dohodek nad 160 milijonov Din. Če računamo mesečni dohodek ene družine na 1000 Din, bi od tega ogromnega dobička lahko živelo eno leto 13 tisoč družin, to je skoro cela Ljubljana.

Rudnik plačuje svojim delavcem 20 Din. Ker dim iz rudniških obratov uničuje okoliškimi kmetom vse pridelke, jim plačuje rudnik okoli 40 Din (!) odškodnine.

Javna dela

Leta 1931 so država, banovine, odnosno samouprave izdale za tehnična dela 486.7 milijonov Din, od tega v Sloveniji 30.95 milijonov Din ali 6.3%. Za nove zgradbe se je izdalo 264.4 Din; v Sloveniji 20 milijonov ali 7.5%. Za popravila 222.30 milijonov Din, v Sloveniji 10.9 ali 4.9%. Država sama je izdala istega leta za javna dela 250 milijonov Din, za Slovenijo 13.7 milijona, to je 5.5%.

Iz organizacije hišnih poslov

Na ustanovnem občnem zboru je bilo sklenjeno, da se vrši vsak prvi četrtek v mesecu članski sestanek.

Dasi v poletnem času vsakdo rad uporabi svoj prosti čas, da se na solncu in svežem zraku razvedri, je vendar potrebno, da se društvene članice vsaj enkrat mesečno sestanejo k razgovoru.

Tudi je v lastnem interesu vsake članice, da redno poravnava svoj mesečni prispevek, ker sicer izgubi pravico do ugodnosti, ki jih organizacija nudi.

Pozivamo vas torej, da se sigurno udeležite članskega sestanka, ki bo

v sredo, dne 4. julija v društvenem prostoru v Delavski zbornici, Miklošičeva cesta 22, I. nadstropje desno.

Delavke so se poslužile indijskih bojnih metod v stavki

Delavski dnevnik »Prosveta« v Chicagu od 27. aprila 1934 poroča: Kljub temu, da so bile delavke pri Charles Greenberger et Sons v svojem življenju prvič na stavki, so se znale boriti nadvse junaško. Bile so na stavki za zvišanje plače in priznanje krojaške unije Amalgamated Clothing Workers. Družba izdeluje srajce in ima eno tovarno tudi v državi Rhode Island.

Nekaj dni pred zmago so ostale brez vseh voditeljev. Leo Krzycki, podpredsednik unije, je bil po opravih na vzhodu, organizator John Sobczak pa v zaporu s par drugimi vodilnimi stavkarji.

To odsotnost je družba porabila za potezo, s katero je upala zdrobiti stavko: neki drugi družbi je hotela oddati narezano blago v izdelavo. Ko so stavkarice o tem zvedele in do gnale, kdaj odpeljejo truki narezano blago, so se pripravile, da preprečijo odvoz za vsako ceno. Ko so truki zapeljali na cesto, so se pred vozove polegale stavkarice. Na veliko blato se niso ozirale.

Zaključek je bil ta, da so bile stavkarice aretirane, ampak blago ni bilo odpeljano drugam. Po tem incidentu se je družba podala in podpisala pogodbo z unijo.

PET KNJIG

II izda letos Cankarjeva družba svojim članom. In sicer:

1. Koledar Cankarjeve družbe za leto 1935.
2. Beer: Zgodovina socialnih bojev, I. knjiga.
3. Beer: Zgodovina socialnih bojev, II. knjiga.
4. Pavel Nizovoj: Ocean, ali kakor je pravi ruski naslov: Pod severnim nebom.
5. Ivan Molek: Sesuti stolp.

Cenjene sodružice

vljudno obveščam, da sem odprla **mlekarno**. Imam sveže in kislo mleko ter vse mlečne izdelke. Mleko dostavljam tudi na dom. Se priporoča

Stojan Pelagija,
Jesenice-Sava, Obrtniška ulica 23.